Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 48 Maribor, sreda, dne 16. junija 1937 Leto XII

Politično zlo

kjer ni svobode.

Politično življenje naroda in države je torišče razglabljanja in polemike o upravljanju javnega življenja. Narod ali država je živ organizem, ki mora imeti svobodo, da razglablja o načinu svojega življenja in o načrtih in problemih, kako naj si uredi svoje razmere, da se bo ugodno razvijal ter se gibal po pravi poti k boljšemu in popolnejšemu življenju. Zato je potrebna svoboda mišljenja in izražanja.

To ne zahtevamo samo socialisti. To zahteva gospodarstvo tudi in narod sploh. Ni to naš »izum«. Filozofi in politiki vedno in vedno naglašajo, da je treba vsak narod zadovoljiti s to pravico. Narod, ki ni svoboden, kuje svoje tajne načrte, razkraja se pametna ideologija (naziranje) v njem ter postaja bolj in bolj apatičen (ravnodušen) ali pa prevraten v družbi.

Še ena velika slabost preti nesvobodnim narodom, ki morajo držati jezik za zobmi. Ta slabost je apatija (ravnodušnost, otopelost) in duhovna degeneracija (propadanje). To zlo je jako veliko, ker ruši tudi najtemeljiteje zgradbe človeške družbe, duhovne in fizične (telesne).

Tvrt afera. Z državnega posestva Belje so prodajali neki zagrebški tvrdki sladkorno repo globoko pod ceno. Revizorji so zahtevali od prizadetih uradnikov prvo kritje škode v znesku pol milijona dinarjev.

V Ženevi razpravljajo

o mednarodnih delavskih pravicah

23. zasedanje Mednarodne konference dela

Ženeva, 9. junija 1937.

V Ženevi zaseda od 3. do 25. junija 23. mednarodna konferenca dela. — Konferenci prisostvuje 168 delegatov iz vseh držav, ki so članice Društva narodov. Nemčija in Italija nista poslali delegatov. Delegati se dele v tri grupe: delegati vlad, delodajalcev in delavcev. Poleg delegatov je veliko število ekspertov vseh treh grupacij. Jugosl. vlado zastopa minister Cvetković, delodajalce Čurčin, delavce pa s. **Bogdan Krekić** iz Beograda.

Za predstavnika konference je bil izvoljen Sean Lemas, irski minister dela, **za podpredsednika pa s. Bogdan Krekić.**

Konferenca obravnava poročilo ravnatelja Mednarodnega urada dela, varnostne predpise proti nezgodam za odre in dvigala v gradbeni industriji.

Skrajšanje delovnega časa

v tekstilni industriji, v grafični industriji in v kemični industriij.

Problem javnih del in vprašanje nezaposlenosti.

Izpremembo konvencije o najnižji starosti mladoletnih pri sprejemu v delo. (Predlaga se, da sme biti najnižja starost mladoletnih pri sprejemu v delo 15 let, dosedaj je bila 14 let). Konferenca bo pred zaključkom izvolila tudi nov upravni odbor. Za vsako vprašanje, ki je na dnevnem redu, je izvoljena posebna komisija iz enakega števila zastopnikov vseh treh grupacij. V komisiji za konvencijo o skrajšanju delovnega časa v **grafični industriji** (od 48 na 40 ur tedensko) sodeluje kot ekspert s. **Stark Evgen** iz Zagreba, v komisiji za skrajšanje delovnega časa v **tekstilni industriji** pa s. **Jakomin Lovro** iz Ljubljane.

K poročilu direktorja mednarodnega urada dela je govoril tudi s. Krekić, čigar izvajanja so izzvala ogromno odobravanje.

Konferenca bo trajala radi obširnega dnevnega reda do 24. ali 25. t. m.

V nedeljo, dne 20. junija bo odkritje spomenika umrlemu direktorju Mednarodnega urada dela Albertu Thomasu. Te svečanosti se udeleži tudi predsednik francoske vlade s. **Leon Blum.** Ker bo s. Blum govoril tudi na mednarodni konferenci dela, vlada med delegati vseh treh grup za njegov prihod veliko zanimanje.

J. L.

Vojne priprave in socialna pravica

Direktor H. Buttler v svojem poročilu za 23. mednarodno konferenco dela v Ženevi:

»Med vojnimi pripravami in socialno pravico ne more biti nikdar pomirjenja. Z gospodarskega in z moralnega stališča si oboje dijametralno nasprotuje.

Priprave za vojno se morejo vršiti samo na račun manjših ali večjih žrtev civiliziranega življenja. Socialna pravica ne more biti uveljavljena, če se sile proizvajanja ne porabljajo edino za miroljubne cilje, ker je splošni napredek človeštva brez miru nemogoč.

Oni, ki sodelujejo na uresničenju idej mednarodne organizacije dela, so očiti služabniki miru. Kolektivna varnost ni samo politično pojmovanje. Da postane stvarnost, je potrebna narodna in mednarodna gospodarska ureditev, čemur je temeljni kamen — socialna pravica.«

—///—

Volilni uspeh socialistične delavske stranke v Luksemburgu

Obenem zavrnitev zakonskega osnutka za zaščito države.

Dne 6. junija so bile parlamentarne volitve na Luksemburškem; volili so polovico poslancev.

Pri volitvah je pridobila socialistična delavska stranka 3 nove mandate. Novi parlament izgleda tako-le: socialisti 18, neodvisni (dve skupini 6); vlada : katoliki 25, liberalci 6.

Obenem je ljudstvo s 70.000 proti 67.000 glasovi odklonilo vladin zakonski osnutek o zaščiti države, ki je bil očitno naperjen proti komunistom. Ta zakonski osnutek je propadel največ po zaslugi socialistične stranke in strokovnih organizacij, ki so sicer odklonile enotno fronto, storile pa kljub temu in kljub neupravičenim napadom v polni meri svojo dolžnost.

Zakon o zaščiti države propadel tudi Švici.

Reakcijonarne sile so tudi v Švici začele z akcijo za uvedbo zakona o zaščiti države. Zvezni svet je osnutek že izdelal. Energični protiakciji socialnih demokratov in strokovnih organizacij se je zahvaliti, da je vlada ta zakon, ki je bil tudi tu naperjen proti komunistom, odstavila z dnevnega reda.

Kljub napadom vrši socialna demokracija vsepovsod svoje socialistično poslanstvo predvsem v boju za svobodo in demokracijo.

—///—

Socialistično tajništvo držav male antante

Sedež tajništva v Pragi

Socialistično delavstvo držav male antante je danes v prerahlih stikih med seboj. O dogodkih in položaju so socialistična gibanja teh dežel premalo informirana in premalo usmerjajo enotno svojo politiko ob aktualnih vprašanjih domače in mednarodne politike.

Zato je novo načelstvo češke socialno demokratične stranke sklenilo, ustanoviti socialistično tajništvo male antante, v katerem bosta po dva zastopnika socialističnega gibanja vsake dežele male antante. To tajništvo se sestane vsaj vsako leto enkrat. Prvič se sestane v Pragi 1938 ob proslavi šestdesetletnice ustanovitve češke socialnodemokratične stranke.

Organizacija tajništva odgovarja potrebi časa in jo zato tudi naša socialistična javnost le pozdravlja.

Kolektivne pogodbe v Franciji podaljšane

Francoska poslanska zbornica je vse veljavne kolektivne delovne pogodbe podaljšala za šest mesecev. — Za podaljšanje je glasovalo 568 poslancev (soglasno). Podaljšanje se nanaša na vse pogodbe, ki bi potekle v dobi od 1. junija do 25. novembra 1937.

Karl Seitz, bivši dunajski župan, na grobu Glöcklove vdove. Minuli teden so pokopali na Dunaju vdovo sodružico Glöcklovo, katere soprog je bil organizator modernega šolstva v dunajski socialistični občini ter je postal žrtev sedanjega režima že pred par leti. Ob grobu se je poslovil od nje bivši dunajski župan s. Karl Seitz, ki je prvič mogel nastopiti javno pod sedanjim klerofašističnim režimom.

Konvencijo o trgovini z belim blagom je Jugoslavija podpisala. Naj jo tudi izvaja, zaka[illegible]

Sovjetski letalci nameravajo preko severnega tečaja poleteti v Ameriko v San Francisko (v Kaliforniji).

Velike stavke v ameriški železni industriji

Več desettisoč stavkajočih.

V ameriški železni industriji so v teku velike stavke, ki pa se utegnejo razširiti tudi na druge industrije.

Kljub Rooseveltovi delavstvu prijazni politiki si morajo delavci svoje pravice in poboljšanje svojih mezd šele priboriti.

Stavke spremljajo silni izgredi. — Vendar pa o teh izgredih in stavkah evropsko časopisje niti senco toliko ne piše, kot pa o najmanjši stavki v Franciji. Deloma je po sredi tudi zadrega, kajti v Zedinjenih državah so delavci v ogromni večini volili demokratsko stranko, ker reakcija tega gibanja ne more pripisati komunistom, pa rajše molči.

Osem ruskih generalov obsojenih na smrt in ustreljenih

Prvi med njimi general Tuhačevski.

V Rusiji se kar vrste procesi proti odličnim bivšim funkcionarjem in sodelavcem v ruski revoluciji in pozneje.

Obtoženi so bili sedaj veleizdaje generali Tuhačevski, Jakir, Uboševič, Kork, Eidemann, Feldmann, Primakov in Putna. Tudi Gamarnik je veleizdajalec in se je umaknil obsodbi s samomorom.

Rusko uradno obvestilo pravi, da je preiskava ugotovila krivdo obtožencev. V zvezi so bili s tujo in celo z dvema državama, s katerima so se pogajali tudi glede odstopa ruske zemlje. Uradno poročilo pravi dalje, da so obtoženci brez ugovora priznali svojo krivdo.

Navedeni generali so bili obsojeni na smrt in še tisti dan ustreljeni. Ker je proces zaprepaščal rusko javnost, so sovjetska mesta demonstrativno zahtevala takojšnjo izvršitev smrtne obsodbe.

*

Proces čiščenja je strašen. Vendar obsodbe vodilnih ljudi, kakor jih je mnogo, ne morejo imeti vpliva na politični razvoj v Sovjetski Rusiji. — Tudi najnovejši proces pomeni politično čiščenje v stranki in oblasti, ki se je previdno uvedlo in postavilo primerne nadomestne sile v obrambo Stalinove oblasti in njegove politike.

Enaki procesi se vrše tudi po drugih diktatorskih deželah. V Rusiji pa bo končno merodajno, če se ruski narod strinja s politiko režima ali ne. To bo pokazala bodočnost. Danes pa je v resnici težko soditi in presojati dogodke, ki se gode daleč od nas in ne da bi prejemali objektivna poročila o namerah in pomenu ruske politike.

Krvavi boji za Bilbajo

Protiofenziva vladinih čet v pokrajini Burgos, na aragonski fronti in pri Cordobi

V severni Španiji, v baskiški pokrajini, so v teku silno krvavi boji za posest mesta Bilbaja.

Nacisti so pred enim tednom začeli z novo ofenzivo. V boj so pognali vse svoje razpoložljive sile in okrog 150 bombarderjev.

Vsled premoči v zraku so nacisti z uspehom naskočili drugo obrambno linijo Baskov pred Bilbajem. Baski se bore z izredno hrabrostjo in vztrajajo v od bomb razdejanih okopih do poslednjega moža. Izgube nacistov, ki so tvegali prodiranje so strašne, kajti Baski so jih iz svojih razrušenih postojank postreljali na kupe, predno so se umaknili.

S svojo ofenzivo so nacisti na dveh mestih prodrli takozvani »železni obroč« okrog Bilbaja, t. j. zadnjo obrambeno linijo pred mestom in sedaj vrše napade na mesto samo.

Baski branijo vsako ped zemlje.

Franco hoče na vsak način zavzeti Bilbao, da bi imel v inozemstvu pokazati vsaj en uspeh in svojim liferantom, [illegible] vzbuditi upanje, da bosta dobili plačane svoje dobave z železno rudo iz okolice Bilbaja. Pa tudi sicer zahteva Francov položaj, da se doseže kakšen vidnejši uspeh, dasi zavzetje Bilbaja ne pomeni ničesar drugega, kot zavzetje vsakega drugega mesta.

Severna fronta ja za Franca neprijetna, za republikansko vlado pa v toliko nerodna, ker med severom in vzhodno Španijo ni nobene veze, razen po zraku, pa še ta pot je tako dolga, da jo letala brez vmesnega pristajanja težko zmagajo.

Kljub temu pa je madridska vlada zadnje dni poslala 60 letal Baskom na pomoč.

Začetek ofenzive na aragonski fronti

Ako vsi znaki ne varajo, je končno začela vojna tudi na aragonski fronti, kjer tvorijo jedro čet Katalonci.

Z bojišča na odseku Saragossa—Huesca, poročajo, da so vladine čete prešle v ofenzivo in v teku dveh dni prodrle 15 km v dolžini. S tem so se zlasti približale Saragossi, glavnemu oporišču nacistov, ki že leži v ognju republikanskih topov.

Na tej fronti so posegle v boj tudi znatne letalske sile, ki so pričele bombardirati Saragosso in zaledje.

Vladina ofenziva v burgoški pokrajini

Na jugu baskiške pokrajine, iz smeri Santandra je pričela baskiška armada z drugo razbremenilno ofenzivo proti pokrajini Burgos. Ofenziva zaznamuje uspehe in bi nadaljnje napredovanje utegnilo resno ogroziti uspehe Francovcev pred Bilbajem.

Vladina vojska prodira tudi proti Cordobi

Tudi na jugu, pri Cordobi, iz smeri Villaharta, so prešle vladine čete v napad.

Pri Segoviji

se zadnje dni napadi vladinih čet niso ponovili, vsekakor je to pripisati dejstvu, da je treba preko pogorja Gudarrame spraviti čete in vojni materijal v od vladinih čet zavzeto pokrajino, predno bo nadaljevanje uspešno započete ofenzive mogoče.

Poškodovana nacistična križarka „Baleares"

Vladina letala so z bombami poškodovala nacistično križarko »Balcares« v pristanišču Palme na otoku Malorca.

Križarki »Baskir« in »Jose Lois Diaz« sta v Biskajskem zalivu napadli nacistično križarko »Almirante Cerveras«, ki se je morala naglo umakniti.

Nad 1000 Italijanov

je padlo od 8. do 18. marca pri Guadalajari. Med padlimi je tudi general fašistične milice Alberto Luzzi.

Doma in po svetu

Zavedni delavci so pravilno razumeli prihovske dogodke kot razračunanje dveh fašizmov med seboj. — Fašistične metode nasilja od metanja jajc, kamenja, pa do klanja, streljanja, požiga in umora, je treba odločno obsoditi in pozvati vso javnost, da ne sledi niti orjunskim, niti klerikalnim fašistom na poti v barbarstvo. Delavci so dobili že dovolj brc z ene in druge strani, da res nimajo nobenega povoda iti niti z enimi, niti z drugimi, zlasti ne s tistimi, ki še danes krijejo morilca trboveljskega rudarja Fakina. »Slovenec« je poln besa na komuniste, dasi so se nekateri levičarji v zmotnem presojanju položaja, to pot naravnost ponujali klerikalcem za enoten nastop proti fašizmu in so se v Ljubljani hoteli udeležiti celo mrtvaškega sprevoda pok. Dolinarja, pa so jih pristaši »Straže v viharju« nagnali. »Slovenec« gre še celo dalje in pravi, da komunisti pomagajo orjucem! Orjunci pa zopet očitajo komunistom, da pomagajo klerikalcem. — Nazadnje se bodo gospodje pobotali — kadar je šlo proti delavstvu, so si bili vedno složni — in vsega bodo krivi komunisti. — Socialistično delavstvo ve, da v boju za demokracijo ne more iskati zaveznikov niti pri klerikalcih, niti pri orjuncih, ampak pri ljudstvu, ki misli s svojo glavo in ceni svobodo.

Pogreba ubitega Dolinarja sta se udeležila notranji minister dr. Korošec in dr. Krek, vendarle v svojstvu funkcijonarjev JRZ, ne pa kot zastopnika vlade. Vlada [illegible] pri

Požig sokolskega paviljona v Ljubljani. Kot odmev prihovskega umora katerega žrtev je postal klerikalni akademik Dolinar, lahko smatramo požig sokolskega paviljona na letnem telovadišču v Ljubljani v noči od 12. na 13. junija. Banska uprava je o tem izdala komunike. — »Slovenec« pa poroča obširno, da so se s tem v zvezi vršile v Ljubljani ulične demonstracije in so demonstranti vzklikali proti dr. Koroščcu, cerkvi, papežu in Vatikanu. Naslednji dan pa, da so isti izgredniki pretepali katoliške dijake na cesti.

Banovinska naredba o minimalnih mezdah v dravski banovini bo spravljena najbrže še ta mesec pod streho. Vrše se te dni še posvetovanja in pogajanja najprej med strankami in končno izide nareba. Minimalne mezde so kočljivo vprašanje, ki ga tudi delavci presojajo različno. Večina delavstva pa stoji vsekakor na stališču, da bi bile minimalne mezde, ki odgovarjajo eksistenci, potrebne, sicer pa bi moralo imeti delavstvo svobodo, da si izvojuje boljše mezde. Končno bi morala paziti tudi oblast, da se zakon izvaja.

Seja glavnega odbora bivše demokratične stranke se je vršila te dni v Beogradu. Izjavila se je za sodelovanje z demokratičnimi skupinami in za pravično rešitev hrvaškega vprašanja. Slišati pa je bilo tudi pritožbe nad zadržanjem dr. Mačka, ki se noče v nobeni smeri pozitivno izjaviti.

* * *

Umor bratov Roselli. Nedaleč od Pariza so agenti italijanskega fašizma izvabili v past in ubili iz zasede urednika italijanskega emigrantskega glasila »Giustizia e Liberta« v Parizu, Karla Rosellija in njegovega brata.

Desetletnica mučeniške smrti Matteotija, prvaka socialistične stranke v Italiji je bila 10. junija.

Devet progovnih delavcev je razmesaril vlak pretekli četrtek, dne 10. t. m. pri Beljaku.

Odsekali so mu glavo, češ »da je hotel ubiti Hitlerja.« V Stuttgartu so odsekali glavo ameriškemu dijaku Helmutu Hirschu. Hirsch je studiral tehniko v Pragi. Januarja letos ga je nek vohun nemške tajne policije izvabil na izlet v Stuttgart. Na poti mu je podtaknil v kovčeg neka razstrelila. [illegible]

V Belgiji so proglasili amnestijo Flemcev, ki so se med vojno stavili v službo Nemcem. To je zelo razburilo bivše bojevnike, ki groze s pohodom na Bruselj in zahtevajo odstop vlade.

* * *

Čudni pojmi. Glasilo JRZ, beograjska »Samouprava« se zavzema za proslavo majske deklaracije v Sloveniji ter očita vsem onim, ki se te absolutno strankarske prireditve niso udeležili, nedržavnost. Vsem nam je znano, kako je majska deklaracija nastala. Že povod sam ni simpatičen. Vrhu tega proslava ni bila kakšna državna manifestacija, marveč le pokrajinska, ki pa je imela istotako nejasen koncept kakor leta 1917. deklaracija sama. Prireditev je služila strankarskim namenom delu stranke JRZ v Sloveniji. Zato je razumljivo, da se državljani drugih ideologij prireditve niso udeležili.

Resnicoljubno katoliško časopisje. Laž ima kratke noge, tudi laž v katoliškem tisku, kar poglejmo: »Slovenski dom« je pisal te dni: »Po nalogu (španske) vlade je bil včeraj ustanovljen nov vrhovni vojni svet, ki ga tvorijo predsednik vlade Negrin, vojni minister in minister za poljedelstvo. Vsi ti trije so komunisti, tako, da je tudi vrhovni vojni odbor valencijske vlade popolnoma v komunističnih rokah.« — Par dni na to »Slovenec« (št. 128): »Sovjetska Rusija je baje **že prepustila španske komuniste** njihovi usodi (?) in je baje pripravljena, sedaj podpirati v vsakem oziru demokratsko Negrinovo vlado.« Tako se resnicoljubni katoliški gospodje sami sebe tolčejo po zobeh.

Novi predsednik golf-kluba. Kakor poroča »Samouprava«, je bil predsednik vlade izvoljen za predsednika golf-kluba v Beogradu.

Mojstrski izpit za gospodinje!

Ako bi morale žene polagati mojstrski izpit v gospodinjstvu, bi se jim gotovo stavilo tudi vprašanje: kako se odpravi nesnaga iz perila. Gospodinje morajo namreč vedeti, da prodre nesnaga v samo tkanino ter se utrdi med vlakenca, pa je treba radi tega prati samo z dobrim jedrnatim milom, kakor je Schichtovo milo Jelen, ako se hoče nesnago temeljito odstraniti. Dolgoletne skušnje tvrdke Schicht v izdelavi mila dajejo jamstvo vsaki gospodinji, da bo ostalo njeno perilo dolgo lepo in dobro ohranjeno.

A. M. de Jong: 27

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

»Res, ljuba moja,« nadaljuje nesrečo napovedujoča soseda, »čisto tako kot praviš: ni eden izmed onih, ki bi mu bilo usojeno živeti! Moja Anica je bila prav taka. Še leta ni dočakala, sirotica; bila je tako pameten otročiček, da ti rečem!... in tako težka.... res čudovito težka... Moja mati mi je dejala: »Dekle,« je rekla, otročiček ti ne bo ostal... Naš ljubi Bog ga vleče k sebi! In je imela prav: predno je bilo Anici leto, jo je Bog poklical k sebi: na ošpicah je umrla,« je glasno zaihtela. Potem pa si je s svojim modrim predpasnikom otrla solzo iz očesa, prijateljica pa je zmajala z glavo. Takoj na to sta se poslovili in odšli vsaka na svojo stran.

Mereyntje pa je ostal sam na svojem mestu in mraz ga je spreletaval... Bojazljivo se je oziral okrog sebe... Bilo je zanj, mladega dečka res strašno živeti obdan od takih strahotnih skrivnosti, ki jih nikakor ni mogel razumeti!... Neprestano so ga zasledovale in se mu nevidno usiljevale, včasih so dobile tudi prečudne oblike, da je postalo človeku kar tesno pri srcu!

Mislil je na malega otročička z motnimi očesci, ki je ležal v naročju svoje matere in na svojega ljubega, malega bratca doma. Domislil se je mrkih besed obeh klepetulj, iz katerih je posnel, da bo prijazni debelolični angelček moral brezpogojno umreti. To je bilo zanj nekaj nepojmljivega in težkega, kurja polt ga je oblivala pri teh mislih, da ga je kljub toplemu poznemu poletnemu popoldnevu treslo po vsem telesu... nenadoma je zopet zagledal pred seboj malega otročička v materinem naročju... in za njim grdoba smrt, s svojo strašno koso in režečim se obrazom. Natanko tako kot jo je videl na slikah pri njem doma... Oh, ko bi mati vendar hotela videti in mogla opaziti, kaj čaka njenega otročička... Ljubi Bog ga vleče k sebi, zato je tako težek, kot da bi mu kdo obesil pokopališče na zadnjico... Kakšen strašen domislek. In tako čudno!... V resnici zelo, zelo čudno!... Iz teh težkih misli je predramil Mereyntjeja ropot kmečkega voza, ki je pridrdral mimo, toda samo za hip, potem pa je znova začel razmišljati o tem otročičku, ki ga sam Bog vleče k sebi... Tako je vendar rekla ženska. Kako strahotno, kaj takega. In človek se je pri tem čutil čisto brez moči... kakor vse kaže, mati tudi sama ni ničesar opazila... Doma bo sam vzel bratca na roke in ga potehtal! Toda oh! Kaj če je tudi tako neznansko težek... potem bo prav vsak večer izmolil pet očenašev in češčenih Marij k Bogu, da bi naj ga vendar uslišal in »prosim, prosim,« izpustil njegovega bratca... Kajti Mereyntje bi zelo rad obdržal bratca. Z vsem srcem je visel na tem malem, vekajočem paglavčku, ki ga je že tako dobro poznal, da je iztegoval svoje ročice proti njemu, čim je Mereyntje pristopil k zibelki...

Zakaj neki naj bi ljubi Bog vlekel take otročičke k sebi? Ko so vendar tako ljubki, ljubi Bog pa ima v nebesih angelčkov več kot dovolj?... V tem razpoloženju ga je našel Vrč, sedečega v dve gubi, v njegovih jasnih, rjavih očeh pa so igrale solze.

Divji lovec ga je prijel pod pazduho in ga v loku postavil s plota na pot.

»Ti jokaš dečko?« ga je vprašal. »Kaj se je zgodilo?«

Ves prevzet od tesnobnega modrovanja se je Mereyntje prestrašil, da je za hip pozabil na vse, in odgovoril:

»Zakaj?« Nenadoma pa še je domislil pogovora, ki ga je vjel na uho in je rekel: »Oh, Vrč, kako strašno, da bo moral ubogi otročiček umreti! Naš Bog ga vleče k sebi!«

Mož je od začudenja zazijal in ga gledal.

»Kaj naj zopet to pomeni?« ga je vprašal, ko se je njegovo začudenje nekoliko poleglo. »Kateri otročiček in kako ti pride zopet kaj tako neumnega na misel?«

»Otročiček kmetice Bosterseve vendar. Van Tilova, je rekla, da je mnogo pretežek, da se drži njegove zadnjice pokopališče in da ga naš ljubi Bog vleče k sebi, zato mora umreti, še predno bo dopolnil eno leto...«

»Ti si popolnoma zmešan,« je nezadovoljno zagodrnjal Vrč. »Saj ti vendar ni treba vsega verjeti, kar slišiš! Proklete ženske brbljajo neprestano same bedastoče, dečko. Vedno morajo kaj klepetati, drugače ne bi mogle živeti! Toda ni vse res, da bi moral kar tako: ena, dve, tri, verjeti. Kakšen osel si ti!«

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Seja občinskega odbora

Radi volitev dveh članov občinskega odbora v komisijo za likvidacijo kmečkih dolgov, je bila sklicana občinska seja na hitro v torek, dne 8. junija, kateri je vsled odsotnosti predsednika s. Klenovška, predsedoval podpredsednik g. Robert Plavšak, V odbor za likvidacijo sta bila izvoljena kmeta g. Lorbar Anton in g. Češnovar Vinko.

G. podpredsednik Plavšak je tudi poročal, da je Banska uprava potrdila občinski proračun za leto 1937-38 in to z malenkostnimi izpremembami v znesku Din 16.182. Predložene doklade se znižajo za 2% in to od 112 na 110%. Predloženi proračun je znašal Din 2,857.355, potrjeni občinski proračun pa znaša Din 2,831.173.—. Član predstojništva s. Murn Filip je ob tej priliki omenil, da se Banska uprava ni ozirala na pritožbo hišnih posestnikov, ki so, kakor je znano, zahtevali, da se črta iz proračuna postavka za zidanje stanovanjskih hiš, vedoč, da zidanje novih stanovanj pomeni zniževanje najemnin za slaba stanovanja, katera ubogi upokojenci tako drago plačujejo. Navzoči delavski odborniki so s spontanim protestom izrazili glasno svoje ogorčenje nad demagoškimi pritožbami hišnih posestnikov. [illegible] Zato se tudi dolga leta niso zidala prepotrebna delavska stanovanja v Trbovljah, ker so komandirali na občini takšni gospodje in oni, ki jim povsod in tudi v občinskem odboru držijo štango.

Zagorje ob Savi

Mi se s tem strinjamo. G. obratovodja zunanjega obrata je po sklepu zadnje kolektivne pogodbe baje izjavil skupini delavcev, ki jih menda smatra idejno za sebi bližje: »Pa zakaj ste šli odpovedati kolektivno pogodbo, in še k tistemu Arhu ste šli; saj tista dva dinarja poviška, bi Vam bil lahko jaz sam dal.« Dobro, mi se s tem strinjamo. Delavstvo apnenic ima še itak prenizke mezde. Prihodnjo spomlad bo imel g. obratovodja priliko, svojo izjavo uresničiti, ne da bo treba zastopnikom delavstva na pogajanja s TPD v Ljubljano. Samo to se mora zgoditi takoj s 1. aprilom in za vse delavstvo!

Jesenice

Občinska doklada na vse neposredne davke bo znašala 44 odst. Na proračunski seji je bila sprejeta sicer v višini 50 odst., pa je bila zatem znižana na 44 odst. Vsaj nekaj, čeprav bodo Jeseničani še vedno čutili razliko, ker je nove banovinske doklade za šole 26 odst. in ostane torej 20 odstpoviška kar tudi ni malo. V veljavo so stopili tudi vsi pravilniki, zlasti oni za vodo, ki se bo plačevala odslej pavšalno. To bo za večino jeseniških prebivalcev olajšava, le oni, ki niso doslej kljub vsem sklepom in opominom nič plačevali, se bodo protivili. Pa prav je, da je enaka pravica za vse!

Tragedija. 33letni tovarniški delovodja Kerstein je dne 14. t. m. ustrelil ženo brzojavnega mojstra Steguja in ranil njeno hčerko, poštno uradnico Branko. Tragedija ima svoj izvor v družinskih razmerah.

Ljubljanski delavec o Šostanjskih

V znamenju »harmonije« med delom in kapitalom. Ljubljanski delavec nam piše: »Ljubljanski velesejem so obiskali tudi delavci, uradniki in gospodarji tovarne Woschnagg iz Šoštanja. Predzadnja številka »Delavske Politike« nas je opozorila na izredno zanimiv pojav prijateljskega sožitja med gospodarji in delavci. Oprostite, velecenjeni gostje iz Šoštanja, da vas nismo čakali na postaji in vam napravili sprejema. Bili smo zadržani vsled pompoznega sprejema in demonstracij za drugega visokega gosta, prijatelja fašistov, Živkovića. Toda na poziv »Delavske Politike« smo si vas vendarle ogledali Nič kaj posebnega nismo videli. Vaši obrazi, navadni izmozgani delavski obrazi, le s to razliko, da na njih ni bilo opaziti nikakega navdušenja, nikake delavske samozavesti. Teh dveh občutkov vi menda pač že nekaj časa ne poznate. Izlet se je res vršil na način, kot je sedaj to v tretjem rajhu običaj, v znamenju »Kraft durch Freude«. Vprašanje je samo, kje je v vašem slučaju moč in veselje. Dozdeva se nam, da ima v Šoštanju oboje vaš dobri gospod v zakupu: moč s tem, da vas drži na vrvici, veselje pa iz istega vzroka. Da je temu tako, so nam povedali znaki »Sloga«, s katerimi ste bili opremljeni. Ta vaša »sloga« je, kot se čuje, nekaj prav posebnega. Naj vam povemo: o organizacijah delavcev, ki jih vodi podjetnik si dovoljujemo imeti svojo sodbo, ki bi vam, če bi vedeli zanjo, gotovo ne ugajala preveč. Popoldanska veselica na gradu je potekala v znamenju »harmonije med delom in kapitalom«. Samo [illegible] In vaša godba! Niti ene delavske pesmi ne zna zaigrati. To naj bo delavska godba. Morda se bojite zaslišati »Dani se na vzhodu...« in »Bratje le k soncu svobodi.« Povsod se dani, le v Šoštanj še menda ni prodrl noben žarek sonca, ki drugod že sveti delavstvu na pot. Prišli ste k nam na izlet, pa žal niste stopili v stik z nami zavednimi ljubljanskimi delavci, ki smo tako željni spoznati vaš čudoviti recept za dosego zadovoljnega življenja, saj upamo, da je bila vaša samohvala o zadovoljnosti v tetki »fronti« resnična. Mi bi vam morda še za zahvalo povedali, da ste si ta izlet, **ne enkrat, nego že sto in tisočkrat plačali in ga še boste plačevali!!** R. B.

Ljubljana

Boj za omejitev nočnega dela v pekarnah

Peki so imeli v nedeljo, dne 6. junija t. l. zborovanje. Udeležba je bila bolj pičla, ker so morali nekateri delati za velesejem, nekateri pa kršiti novo naredbo, ki omejuje nočno delo v pekarnah. Na sestanku se je razpravljalo o naredbi, ki omejuje nočno delo na 3. uro zjutraj.

Pomočniki so ugotovili, da se pretežna večina mojstrov naredbe ne drži in ignorira banove, odnosno ministrove odredbe.

Navajamo glavne mojstre, kršitelje te naredbe in postavljamo v ospredje one, ki hočejo javno veljati kot dobri katoliki: Dolinar Franc, Dolinar Andrej, Bele, Trček, Gmajnar, Kavčič, Cotič, Pirc, Pretnar Martin, Pretnar Jože, Seničar, Novak, Kante, Kalčič, Birtič, Jakin, Vertnik, Rape in drugi.

Nekateri izmed kršiteljev silijo pomočnike k podpisovanju izjav, v katerih stoji napisano, da ne žele omejitve nočnega dela.

Nekateri mojstri, predvsem iz Celja, so s takimi izsiljenimi izjavami šli z deputacijo do bana in ga rotili, da naj prekliče naredbo, češ, da pomočniki delajo raje ponoči kakor podnevi. To je seveda laž! Še v bivši reakcionarni Avstriji se je pekovsko delavstvo borilo za odpravo nočnega dela in doprinašalo ogromne in težke žrtve. Ta boj je nadaljevalo po preobrau in ga vodi tudi danes. Saj ni bilo niti enega pekovskega sestanka, da se ne bi govorilo o odpravi nočnega dela. Tisoče resolucij in predstavk je bilo odposlanih na merodajna mesta, z zahtevo po zakoniti prepovedi nočnega dela v pekarnah.

Upamo, da se g. ban ne bo uklonil pritisku pekovskih mojstrov, ampak, da bo nasprotno, izdal ukaz podrejenim organom, da naj proti kršiteljem najstrožje postopajo.

Omejitvi nočnega dela mora slediti prepoved nočnega dela.

Pred kratkim je začelo pekovsko delavstvo celo v Lisaboni s preddelom ob 7. uri zjutraj in ne strada zato nobeden Portugalec, če le ima denar, — kruha. Tudi je v Lisaboni za par stopinj — bolj vroče kakor pri Dolinarju v Celju, ali Mariboru...

Vse kršitelje naredbe se stalno vidno in nevidno kontrolira in prijavlja oblasti, ki jih bo po svoje nagradila. Za prekršaje zakonov je predvidena kazen, ta kazen mora zadeti tudi pekovske mojstre. Naredbodavec sam mora v zaščito svojega ugleda skrbeti, da bo njegova beseda obveljala.

Na sestanku se je prečitalo tudi dopis, s katerim g. Andrej Dolinar odpoveduje kolektivno pogodbo. Ta odpoved bo samo poživela zanimanje za organizacijo in razumevanje pomočnikov za skupnost. Tudi g. Dolinar bo klonil pred bansko naredbo in se bo še ravnal po kolektivni pogodbi kot dober katolik, ki daje bogu kar je božjega, kralju kar je kraljevega in pomočnikom kar je njihovega.

Na sestanku se je sklenilo, da se bo v kratkem sklical izredni občni zbor. Sestanku je predsedoval s. Tome, ker je bil s. Breznikar službeno zadržan. Govorili so ss. Margetič, Jeršič, Krošelj in še mnogi drugi.

Tome.

Maribor

Črne zastave. Ker se pozivu »Slovenca« radi razobešanja črnih zastav ob priliki umora akademika Dolinarja ni skoro nihče odzval, je izdal podžupan prijazno vabilo vsem Mariborčanom, da brez razlike strank, tako kot v Celju in Ljubljani, razobešajo zastave. Ta poziv so raznašali po hišah dostavljalci mestne občine. Uspeh poziva je bil minimalen in viden samo na Koroški cesti, kjer so razobesili zastave pred vsem nemški hišni posestniki. V krogih JRZ se trdi, da si meščani niso upali razobesiti zastav, ker so hodili po hišah nacionalisti in grozili, da bodo hiše, na katerih bi se pojavile zastave, napadli. V tem smislu je izdala opozorilo tudi policija.

Molitvena ura. V soboto, dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer je bila v stolnici molitvena ura za umorjenega Dolinarja. Policija je ukrenila varnostne odredbe, vendar brez potrebe, ker se ni dogodil niti najmanjši incident.

Prepoved sokolskih prireditev. Mariborska policija je prepovedala sokolske prireditve, ki so bile najavljene za 12. in 13. t. m., iz razloga, ker je bila opasnost, da se bo kršil red in mir. Pri tej priliki bi bili morali pripeti na sokolsko zastavo trak, ki ga je podaril kralj. — Res je, da smatrajo Živkovićevci pristaši »Sokola« za svojo absolutno domeno.

Strahovit krik na pomoč sredi noči. Dne 11. junija, par minut pred 23. uro so čuli stanovalci v Tomšičevem drevoredu, v neposredni bližini dr. Ipavčeve ulice streljanje in takoj na to strahovit krik človeka: »Ljudje, kje ste? Umor! Na pomoč!« Vse se je odigralo v par minutah. Kaj se je zgodilo, do danes ni bilo mogoče ugotoviti.

Nočno lekarniško službo vršita do vključno 18. junija lekarni Minarik in Rems.

Veselo gledališče priredi v torek, dne 15. junija s pričetkom ob 9. uri zvečer v vrtni restavraciji pri Gambrinu predstavo z večjim sporedom. Vstopnina Din 16, Din 11 in Din 8.

Mežica

Preminul je v nedeljo, dne 12. junnija t. l. zjutraj s. Reš Ferdinand, začasni vpokojenec in naročnik »Delavske Politike«. — Bodi mu lahka zemlja! Ostalim pa naše iskreno sožalje!

Celje

Tudi v naši tovarni se cedita »med in mleko«. Upravičeni bi bili zahtevati več plače, ker draginja raste, ali na žalost moramo ugotoviti, da nismo v stanju, ker imamo še mnogo slepcev, ki še niso videli belega dne v svoji organizaciji, Zvezi kovinarjev Jugoslavije (SMRJ). Ti slepci so tudi gluhi za naša vabila. A če organizacija kaj doseže, recimo izboljšanje mezd, pristavijo svoj piskerček tudi slepci in gluhi. Lani smo si priborili boljšo kolektivno pogodbo in tudi 7 dnevni dopust. Tega dopusta so se slepci prvi naužili. Marsikaj bi se dalo prerediti in položaj izboljšati, ali ravno ti slepci in gluhci so nam v napotje, da ne gre vse kakor bi moralo iti.

Lepa in zaslužna zmaga SK. Olimpa. Preteklo nedeljo so tukajšnji nogometni klubi odigrali brzi turnir v korist krajevne protituberkulozne lige. Prva tekma (Celje—Jugoslavija) je končala neodločeno 0:0. — Žreb pa je odločil v prid SK Celju pri drugi tekmi je zmagal Olimp nad Atletiki z 2:1. Pri končnem spopadu zmagovalcev je zmagal Olimp nad kombiniranim moštvom Celja z 1:0 in tako postal prvak dneva. Vsled lepega vremena ni bil obisk mnogoštevilen, bilo pa je vendarle nad 300 gledalcev.

V ogledalu

Strašno jih peče. »Samouprava« je objavila dve koloni dolg članek, v katerem se bavi z izjavo s. dr. Topalovića v Pragi, ki jo je dal ob priliki kongresa čehoslovaške socialne demokracije uredniku »Pravo lidu«. »Samouprava« bi si vse pisarjenje lahko prihranila, ako bi objavila izjavo s. Topalovića v prevodu in ostalo prepustila javnosti. Prav tako bi si list lahko prihranil vprašanje, ki ga postavlja s tem v zvezi, kako je mogel s. Topalović tako govoriti, »sedaj, ko se je gospodarski in socialni položaj vsega našega delavstva tako zelo popravil in poboljšal, vsled svobodnih in zaščitnih zakonskih predpisov, kot še nikdar doslej?« Sicer pa se človek res čudi, da »Samouprava« posveča cele kolone s. Topaloviću, o katerem je že ne vemo kolikokrat trdila, da je politično mrtev!

Eno leto Bluma. Kaj si je že prizadeval »Slovenec«, da bi s podporo francoske reakcije vrgel vlado s. Bluma. Kolikokrat je Blum »že padel« v predalih »Slovenca«. — Sedaj pa se je zgodilo, da je dočakal — prvo obletnico vladanja! Kaj sedaj? Nekaj je treba napisati, toda kaj? Slovenski izseljenci čitajte, kaj piše najresnicoljubnejši in najpoštenejši od škofa priporočeni katoliški »Slovenec« (št. 125): »Državna blagajna je prazna, državni proračun izkazuje strahoten primanjkljaj, davki le počasi in v tenkih curkih pritekajo. Vlada ljudske fronte skuša prepade mašiti z notranjimi in zunanjimi posojili, ki jih je treba zopet obrestovati, ali pa riskirati bankrot. Poleg tega pa se je mesto rajskega miru v svobodi, bratstvu in enakosti, ki ga je marksizem pred enim letom napovedoval, naselila po vsej državi razburkana negotovost duhov, ki prihaja do izraza v neprestanih, skoraj vsakodnevnih sunkih, stavkah, izgredih, pouličnih pobojih, ki odvaja ljudstvo od mirnega tvornega dela, ovira nemoteno obratovanje industrije ter mrtviči obrt in trgovino. Čakati je bilo treba na režim ljudske fronte, da je bila v Franciji, v deželi neomejene svobode, ukinjena svoboda tiska po zgledu fašističnih držav in čakati socialističnega notranjega ministra, da je bil svobodno izvoljeni župan velikega pariškega predmestja odstavljen, ker režimu ni ugajal. Sanje so v kričečem nasprotju z dejanskim življenjem in če francosko ljudstvo danes po enem letu ljudske fronte napravi račun, si bo moralo priznati, da je bolj revno, kot je bilo lani, da ima manj dela kot lani, da težje živi, kot lani, da manj zasluži a da plačuje večje davke kot pred enim letom, da je javna varnost manjša, socialna zaščita slabša, veljava zakona šibkejša, notranji nered hujši in izgled v bodočnost bolj pošasten kot pred 12 meseci, ko se je izročilo v roke režimu ljudske fronte. — Ministrski predsednik Leon Blum ni imel nasmejanega obraza, ko je pred dnevi v Saint-Leonardu govoril delavskim množicam, ki so mu potiskale stisnjene pesti pod obraz — ne v pozdrav, marveč z drugimi nameni. — Če bi ne bilo svetovne razstave, od katere vsi francoski sloji pričakujejo lepih dohodkov in so zaradi tega potrpežljivi na političnem polju, bi Francija bržkone obhajala popolnoma drugačno obletnico dneva, ko se je predala socialistični nesposobnosti. Kajti francoski narod veliko prenese, tega pa, da bi se kdo iz njega in na njegovi koži norca bril, ni še nikoli prenesel in tudi sedaj ne bo.« Mi ki poznamo razmere, pravimo: vse je res, kar je »Slovenec« napisal za obletnico — samo, da se članek ne tiče ne Bluma in ne francoskega naroda.

Kranj

Kompromisna lista za občinske volitve. Dne 20. junija se bodo vršile občinske volitve, za katere je postavljena izključno gospodarska lista, v kateri so zastopani po skromnem številu tudi delavci in kmetje. To zastopstvo je vzelo delavstvo z rezerviranostjo na znanje; mnenja pa je, da se bo od volitev abstiniralo, ker se pri kompromisu ni zadosti upoštevalo. O poteku volitev in situaciji sploh bomo še poročali.

Nesreča pri streljanju ob priliki procesije na Primskovem, o kateri smo poročali 5. t. m., je tirjala človeško žrtev. Milan Rozman je pretekli četrtek podlegel poškodbam. Odprto je še ostalo vprašanje, na čigavo pobudo so se mladoletni fantje lotili usodnega streljanja in kdo jim je priskrbel smodnik.

Demonstracije pred »Narodnim domom« so baje nameravali prirediti radikalni klerikalci preteklo nedeljo zvečer. Da so se potem premislili, je menda vzrok ta, ker je bil »Narodni dom« močno zastražen in bi vsake demonstracije že v kali preprečili. — Precej hrupa je vzbudila peščica klerikalcev in nacionalistov že za časa Živkovičevega obiska, ki je bil vezan obojestransko z malimi praskami. Gotovo še niso prišli na svoj račun in morda so žejni še kakšnih nedolžnih žrtev. Ljudsko javno mnenje je proti takim metodam, ki niso ne kulturne in ne demokratične!

Slovenska Bistrica

Otvoritveni izlet podružnice I. Delavskega kolesarskega društva v Slov. Konjice in Poljčane-Pekel je nepričakovano dobro uspel. Udeležilo se ga je 56 kolesarjev; za tak mali kraj vsekakor rekord in naši kolesarji pevci so nam na postajah za spremembo zapeli par lepih pesmi. Red in disciplina sta bila vzorna, tako, da smo s tem izletom prav vsi zadovoljni in si želimo še več takih. Le na takih izletih se sodrugi spoznajo med seboj, kar krepi skupno delovanje. Zato, le tako naprej. Družnost!

Šoštanj

Obrtniki so točno odrajtovali. Združenje oblačilne stroke je v preteklih letih žrtvovalo velike vsote denarja za strokovno obrtno šolstvo. Ko pa se je z gotove strani zanikalo, da bi bilo to res, češ, da šolski odbor o tem ničesar ne ve, so obrtniki ukrenili potrebno, da se stvar razčisti. Želeti bi bilo, da predsednik šolskega odbora dosedanje ugotovitve sporoči javnosti in zlasti tudi, kako je dotekal denar v blagajno šolskega odbora (točno po datumih), da ne bo javnost mislila, da so obrtniki tisti, ki nekaj trdijo, kar ni res in da se hočejo samo kriti s pavjim perjem.

VZAJEMNOST

Zabukovca

Delavski festival

»Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 20. junija ob 15. uri na vrtu gostilne s. Zupanca v Megojnicah festival, pri katerem bodo sodelovala bratska društva od blizu in daleč, ki se zavedajo svojega poslanstva. Razen domačega moškega in mešanega zbora in orkestra »Zarje« bodo nastopili: moški zbor »Vzajemnosti« iz Celja, moški in mešani zbor ter mladinski mandolinski odsek »Vzajemnosti« iz Trbovelj, Del. pev. društvo »Cankar« iz Šoštanja, moški in mešani zbor »Vzajemnosti« iz Pesjega pri Velenju, Pevsko društvo »Savinja« iz Petrovč, Pevsko društvo iz Št. Ruperta pri Gomilskem, moški zbor »Vzajemnost« iz Liboj in rudarska godba iz Liboj. Vabimo vse prijatelje delavske izobrazbe in napredka, da se udeleže te naše kulturne prireditve v čim večjem številu! Družnost!

Celje

Izlet v Megojnico. Pozivamo vse članstvo, kakor tudi ljubitelje delavske pesmi in kulture, da se udeleže v nedeljo, dne 20. t. m. izleta v Megojnico, kjer bo na vrtu gostilne Zupanc velik pevski koncert. Vsled ugodne železniške zveze (vlak vozi ob 12.30 in 16. uri), se bo izlet vršil v več skupinah. Opozarjamo, da je pričetek koncerta ob 15. uri. Izletniki kolesarji se vozijo posebej. Sodrugi in sodružice, agitirajte za čim večjo udeležbo. Pridite vsi, da si stisnemo roke in preštejemo, koliko nas je že.

Črna

Dramska predstava. Leška »Vzajemnost« bo vprizorila dne 20. junija 4 dejansko dramo »Sirota Marica« v dvorani gostilne Fr. Kneza (Krulc). Že na Lešah je igra privabila mnogo gledalcev, tako iz Prevalj, Mežice, Črne in drugod, zato pričakujemo obilne udeležbe tudi v Črni. Torej na svidenje v nedeljo!

Tezno

Izlet na Vurberk priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 20. t. m. Diletanti nameravajo tamkaj vprizoriti veseloigro »Detektiv megla.« K udeležbi so povabljene vse okoliške »Vzajemnosti« in pride tja tudi članstvo ptujske »Vzajemnosti«. Podrobno bomo o tem sporočili v sobotni številki »Delavske Politike«.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Zaščita zaupnikov

Dr. Jaromir Hlavaček, Praha

Zaupnik v stavki

Mnenje češkega pravnika, urednika mesečne revije »Pracovni pravo« dr. J. Hlavačeka o položaju zaupnikov v slučaju stavke.

V čehoslovaškem pravu ni nikakega posebnega določila, s katerim bi bil izrecno urejen pravni položaj članov zaupniškega zbora v slučaju stavke. Zadevo je treba presojati z vidika splošnih določil o dolžnostih zaupnika in o pogodbi o delu.

Dolžnosti članov zaupniškega zbora so v temeljih sledeče:

1. dolžnost izvrševati opravila zaupnika; 2. ne posegati v upravo in obrat podjetja; 3. ne motiti obratovanja v podjetju; 4. paziti, da se v podjetju ne kvarita red in diciplina; 5. povečana dolžnost molčečnosti.

Glede razmerja članov zaupniškega zbora do stavke v podjetju pride v poštev zlasti dolžnost iz tč. 4, t. j. **dolžnost vzdrževanja reda in discipline v podjetju.**

Zakon o zaupniških odborih

sicer nima izrecnega določila o tej dolžnosti, toda judikatura (običaj v sojenju) ga izvaja iz § 3 odst. 1 tč. f zakona: Iz določila § 3 tč. f, s katerim zakon nalaga zaupniškemu zboru dolžnost »sodelovati« pri vzdrževanju discipline in reda v podjetju, sklepa najvišje upravno sodišče na dolžnost članov zaupniškega odbora, da pri izvrševanju svojih funkcij pazijo na to, da se v podjetju ne kršita red in disciplina. Če je kršenje te dolžnosti v konkretnem slučaju podano, je presojati po okolnosti slučaja; za »težko« pa smatra najvišje sodišče kršenje tedaj, če se je zgodilo s takšnim dejanjem ali opustitvijo, katera je v naznačeni meri v nasprotju s cilji in nalogami katerim morajo služiti zaupniški odbori. (Odločba A 4710/25). Važno je to **zlasti pri stavki;** najvišje upravno sodišče smatra za kršenje te dolžnosti, če član zaupniškega odbora v svoji uradni funkciji **poziva** uslužbence k stavki (odl. A 5080/25), ravnotako, če je zaupnik sicer pred izbruhom stavke uslužbence pred stavko svaril, a je po njenem izbruhu v svoji uradni funkciji kot član zaupniškega zbora izven podjetja **odvračal** uslužbence od dela. (Odločba upravnega sodišča od 18. I. 1928). Po mnenju najvišjega upravnega sodišča se ne sklada z nalogami zaupniškega odbora, **če organizira** boj delavstva proti delodajalcu s pomočjo stavke. Zaupniški odbor, ki mora po zakonitih določbah **paziti na izpolnjevanje mezdnih pogodb, sodelovati pri vzdrževanju discipline in reda v pojetju ter skrbeti za dobro razmerje med upravo podjetja in uslužbenci, ne sme za obrambo delavstva uporabljati sredstev, ki motijo obrat podjetja in se protivijo delovnim pogodbam.** Člani zaupniškega odbora so torej kršili svoje dolžnosti, če so v **tej funkciji** pozivali delavstvo k ustavitvi dela in k prekinitvi obratovanja, četudi je bil končni cilj tega izboljšanje položaja delavstva, zaposlenega v podjetju. — Seveda ta omejitev velja za člane zaupniškega zbora **samo tedaj in v toliko, v kolikor delajo vse to v funkciji članov zaupniškega odbora. Izven** te delavnosti imajo gotovo tudi člani zaupniškega zbora enako **akcijsko prostost,** kot vsak drug uslužbenec podjetja in ne morejo radi tega biti klicani na odgovornost kot člani zaupniškega odbora za dejanja ali opustitve. Če pa je postopal kdo v svoji funkciji kot član zaupniškega odbora ali kaki drugi funkciji, ali kot navaden uslužbenec pojetja, je treba v vsakem konkretnem slučaju posebej odločati.

Pozivanje k stavki pri izvrševanju funkcije zaupnika more povzročiti tudi kršenje dolžnosti takšnega izvrševanja funkcije, četudi ne bi trpel škode obrat podjetja. V poštev lahko pride tudi slučaj, če se je član zaupniškega zbora udeležil stavke, ne da bi takrat posloval v funkciji zaupnika, če ni tudi s tem podan važen razlog za odpust, ki izključuje zaščito člana zaupniškega odbora pred odpustom. (Najvišje upravno sodišče 26. 4. 1925).

Kršenje dolžnosti zaupnika

ima seve posledice samo glede obdržanja funkcije člana zaupniškega odbora. Če je torej zaupnik v svoji uradni funkciji kot član zaupniškega odbora pozival uslužbence k stavki, je zakrivil težko kršitev dolžnosti, ki upravičuje po § 21 izgubo funkcije po odločbi razsodiščne komisije. (Kot pri nas potom inspekcije dela. — Op. prevajalca). Če pa seve razsodiščna komisija zaupnika razreši njegove funkcije, izgubi zaupnik zaščito svojega delovnega razmerja po § 22 tč. 2 zakona o zaupniških odborih in je s tem izpostavljen svobodni odpovedi delovnega razmerja s strani delodajalca.

Razen na svoje funkcijske dolžnosti pa je zaupnik vezan tudi

na dolžnosti iz pogodbe o delu.

Tukaj prihaja često do interesnih sporov med dolžnostmi funkcije zaupnika in dolžnostmi iz službe o delu. Interesni spori, ki tukaj nastajajo, se rešujejo v okvirju posebne zaščite, katero nudi zakon zaupnikom. Treba je seve pri tej priložnosti povdariti, da omejitve iz delovnega razmerja ne morejo iti preko opravilnih dolžnosti, ki jih imajo zaupniki v razmerju napram delodajalcu. Tako n. pr. najvišje upravno sodišče (odločba 7532/28) povdarja, da veljajo predpisi, ki jih izdaja uprava podjetja na posben način za svoje uslužbence, tudi za zaupnike, toda samo v toliko, **v kolikor s tem niso omejeni v izvrševanju njihovih funkcij.**

Z ozirom na pravkar navedeno pa se lahko zgodi dejansko slučaj, ko bi pridobil delodajalec vsled delovanja zaupnika važen razlog za odpust, za katerega po zakonu § 22 tč. 2 zakona o zaupniških odborih ni potreben predhodni pristanek razsodiščne komisije. Če je temu tako, pa zavisi seve od konkretnih okolnostih posameznega slučaja. K temu še navaja, **da čehoslovaški pravni red nima izrecne določbe o tem, jeli je udeležba pri stavki važen razlog za odpust ali ne.** Če je udeležba v stavki združena s takšnimi okolnostmi, katere **opravičujejo** razlog k odpustu temeljem posebnega predpisa, potem je podan važen razlog za odpust. Če pa udeležba pri stavki ni takšne vrste, da bi bil izpolnjen dejanski stan, katerega važnih razlogov, potem udeležba pri stavki v konkretnem slučaju **ni važen razlog** za odpust. Po tem je treba presojati posamezne slučaje.

Zaščita namestnikov zaupnikov.

K nadaljnjemu vprašanju, če in kakšna je **zaščita namestnikov zaupnikov,** sicer naš zakon o zaupniških odobrih nima izrecnega določila. Toda praksa sodišč je obdržala stalno mnenje, da veljajo določila o članih zaupniškega odbora, t. j. zaupnikih, v enakem obsegu **tudi za namestnike zaupniškega odbora.**

Vsak namestnik ima v slučaju odpusta iz dela isti pravni položaj, kakor zaupnik sam. (Odločbe A 1948/23, 2590/23, 10532/A.

(Prevedel iz češčine dr. Reisman.)

Lesni delavci — po kongresu

Navdušen pozdrav delegatov čehoslovaških lesnih delavcev.

Dne 13. junija se je vršil v Ljubljani 2. kongres Zveze lesnih delavcev in sorodnih strok, ki so se ga udeležili delegati podružnic iz vse Slovenije, razen tega pa tudi zastopniki ostalih treh svobodnih organizacij lesnih delavcev za Srbijo (s. **Bosnar**), za Bosno (s. **Dujlović**), za Hrvatsko in Slavonijo (s. **Šalamun**).

Prav prisrčno sprejet je bil na kongresu s. **Jaroslav Handlíř**, delegat bratskega čehoslovaškega saveza in njegova izvajanja. Delegat je orisal položaj čehoslovaških lesnih delavcev in delavstva sploh, podčrtavajoč v svojem govoru ogromen pomen svobode govora, tiska in združevanja.

V pozdravnih gvorih so delegati ostalih treh zvez povdarjali potrebo združenja vseh treh organizacij v eno, ki bi štela nad 15.000 članov.

Za Strokovno komisijo je pozdravil s. **Svetek.**

S. **Mlinar,** nestor socialističnega delavskega gibanja v Sloveniji pa je pozdravil izpred Zveze privatnih nameščencev, »Vzajemnosti« in »Delavske Politike«.

Zelo stvarno in lepo je referiral tajnik organizacije s. **Bricelj** o položaju lesnega delavstva in organizacije. Ugotovil je, da je vso krizo lesne industrije nosilo delavstvo in da so okraji ob meji, kjer je bilo vsled krize prizadeto vse prebivalstvo. Delavstvo je bilo vsa ta leta v boju za priznanje skromnih pravic, ki mu jih daje zakon. Pravda z »Jugolesom«, kjer imajo delavci tirjati preko 300.000 Din na zaslužku in nadurah, najlepše dokazuje, kako se postopa z lesnimi delavci.

Zveza je imela za Din 4000 več izdatkov kot dohodkov. Izplačala je Din 40.000 na brezposelnih podporah in je primanjkljaj krila iz rezervnih sredstev, ki jih je zbrala z varčnim gospodarstvom.

Na to je sledil referat o naredbi o **minimalnih mezdah.**

Po izčrpnem referatu s. Stanka Jurija je kongres soglasno sprejel naslednjo

resolucijo:

Delegati Zveze lesnih delavcev in sorodnih strok Jugoslavije zbrani na svojem II. rednem kongresu, po razpravi o minimalnih mezdah in položaju delavstva lesne stroke,

ugotavljajo:

1. Gospodarsko in socialno stanje lesnega delavstva je zelo težavno ter se še vedno poslabšuje, ker so kljub občutnemu povečanju draginje ostale nizke mezde nespremenjene;;

2. na poslabšanje položaja vpliva zlasti neizvajanje obstoječih socialno političnih zakonov in obrtnega zakona v onih določbah, ki govore v prilog delavstvu, kar se zlasti lahko dogaja vsled tega, ker je nadzorstvo nad podjetji od strani inspekcije dela nezadostno ter za večino kršitev sploh ne obstojajo kazenske sankcije;

3. nova ministrska uredba o minimalnih mezdah določa kot osnovno mezdo Din 2 na uro ter je dosti nižja kot pa znaša eksistenčni minimum za delavsko družino, zlasti ako se vpošteva, da je večina lesnega delavstva po več mesecev v letu brezposelna. Enako pomeni nova uredba poslabšanje za delavstvo vsled nepravilnega tolmačenja pojma »industrijsko podjetje«, omejitve akcije strokovnih organizacij tudi v sporih lokalnega značaja — ker za poravnavo niso določeni točni roki in je tako omogočeno izigravanje delavstva — kakor vsled uvedbe prisilne arbitraže in določanja tarifne lestvice tudi proti volji večine delavstva ene stroke.

Na podlagi prednjih ugotovitev kongres

sklene:

1. Centralni upravi Zveze lesnih delavcev in sorodnih strok se nalaga v dolžnost, da podvzame vse potrebne ukrepe, da se:

a) gospodarsko stanje lesnega delavstva izboljša in se pribore take mezde, ki bodo omogočale pošteno preživljanje delavčeve družine;

b) striktno izvajajo obstoječi socijalno politični zakoni in še izboljšajo ter dejansko izvaja z zakoni predpisana stalna kontrola nad podjetji;

c) uredba o določanju minimalnih mezd izpremeni ter odredi kot osnovna minimalna mezda za vse nekvalificirano delavstvo brez izjeme taka urna mezda, ki bo vsaj približno odgovarjala eksistenčnemu minimumu. Iz uredbe pa se mora brezpogojno izločiti vse, kar bi omejevalo svobodo in borbo delavskih strokovnih organizacij, ki je zajamčena z obstoječimi zakoni, katerih naredba ne more izpreminjati na slabše. Končno naj se značaj industrijskih podjetij določa po § 6 zakona o zaščiti delavcev.

2. V kolikor bi g. ban na podlagi sedanje naredbe izdal svojo odredbo o določitvi minimalnih mezd za območje dravske banovine, kongres poudarja najodločneje svojo zahtevo, da se za nekvalificirano lesno delavstvo določi urna mezda Din 3.

O delavskem **starostnem zavarovanju** pa je referiral s. **Likar,** ki je ugotovil, da bo to zavarovanje znatno slabše, kot pa je rudarsko. V resoluciji zahteva kongres dotacije iz državnih sredstev, že radi tega, ker bo zavarovanje uveljavljeno 12 let pozneje, kot pa je v zakonu določeno. Na ta način bi stari delavci že ob nastopu zavarovanja lahko dobili rente.

Pri volitvah je bil izvoljen po večini stari odbor s predsednikom s. **Dermastjo** in tajnikom s. **Briceljem** na čelu. Kongres je bil v vsakem oziru uspešen.

Velik pevski koncert v Št. Rupertu

V nedeljo, dne 30. maja t. l. se je vršil pevski koncert v Št. Rupertu. Tamkajšnji pevski zbor je obhajal 25 letnico obstoja. Na to proslavo so bili povabljeni vsi pevski zbori iz Savinske doline. Odzvali so se sledeči: »Vzajemnost« iz Zabukovca, »Savinja« iz Petrovč, »Pevsko društvo iz Gotovelj«, »Savinjski zvon« iz Št. Petra in cerkveni pevski zbor iz Št. Pavla. Nastopilo je vsega 6 zborov. Naval občinstva je bil ogromen. V veliki dvorani »Gasilskega doma« v Trnavi je prostora za kakih 500 oseb, zato je ostalo nad polovico občinstva zunaj. — Spored koncerta je bil nad vse bogat. Pelo se je čez 25 pesmi. Prvi po vrsti so nastopili **Zabukovčani.** Mogočno so doneli akordi delavskih pesmi. Zbor, ki ga vodi s. **Šprajc,** je precej dobro izvežban, ima tudi dobre soliste. Splošno mnenje publike je bilo, da je ta zbor bil najboljši, ne samo radi izvežbanosti, marveč radi aktualnosti teksta, ki ga delavske pesmi vsebujejo. Prav dober je bil tudi zbor iz **Gotovelj.** Glasovno močan in izvežban je zbor iz **Petrovč. »Savinjski zvon«** je tudi tokrat pokazal, da zasluži ime, ki ga nosi. Prav ljubko so podali pevci iz **Št. Pavla** (mešani zbor) dr. Schwabovo »Dobro jutro« s spremljanjem glasovirja in Lahajnarjev »Savinjski dol«. Sam jubilejni zbor je podal vse pesmi povsem zadovoljivo. Nato je nastopil še mešan zbor iz Zabukovce s »Pesmijo zabukovških delavcev«, ki jo je moral ponavljati. Sledil je »Potrkan ples« in nazadnje Pregljeva »Mi proletarska mladina«. Aplavzi se kar niso hoteli poleči. Pred nastopom jubilejnega zbora je prinesla mlada rudarska deklica iz Zabukovec šopek rdečih rož pevovodji g. **Škerjancu** in mu ga s primernim nagovorom izročila. Povdarila je velik pomen svobodne slovenske pesmi. Nazadnje je vseh 6 zborov nastopilo skupno z »Domovina mili kraj«, »Triglav moj dom« in »Oj Doberdob«. Vseh pevcev je bilo okrog 140.

Kot že prej nekateri zbori, so tudi nazadnje vsi skupno peli samo forte in fortisimo, kar pa je bilo radi tehničnih ovir (imeli so samo 1 skupno vajo) težko bolje izvežbati. Kljub slabém časom pesem na vasi in v delavskih centrih ne propada. Koncert v Trnavi je to v polni meri dokazal, kakor je dejal preds. g. Roter. Tudi udeležba je pokazala, da smo Slovenci vsi pevci, kdor pa ne poje, pa vsaj rad posluša. **Udeleženec.**

Studenci pri Mariboru

Razglašen je strogi pasji zapor, na kar se opozarjajo vsi imetniki psov. Psi morajo biti podnevi in ponoči prikljenjeni na verigi v zaprtem dvorišču. Razglas je nabit na občinskih deskah.

»Splošna delavska gospodarska zadruga Železničarski dom« r. z. z o. z. v Ljubljani, vabi na

IZREDNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil **v nedeljo, dne 1. avgusta ob** 8. uri v zadružnih prostorih, Novi trg št. 2 z dnevnim redom:

Dopolnilne volitve dveh članov v nadzorstvo.

Ako občni zbor ob tej uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil eno uro kasneje drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

Načelstvo.

Delavski pravni svetovalec

Zakonito dedno nasledstvo (Ljubljana VII).

Vprašanje: Pred kratkim je umrl bratranec moje žene, ki je bil župnik v Dalmaciji. Razen moje žene živita še dve njegovi sestrični, razen tega pa še nekaj bolj oddaljenih sorodnikov. Kako bo z zapuščino?

Odgovor: Če župnik ni napravil oporoke, nastopi dedovanje po zakonu. V tem primeru bi prišli kot dediči predvsem v poštev njegovi starši, ki pa najbrže več ne žive in bo pripadla zapuščina njegovim bratom in sestram odnosno njihovim potomcem kot dedičem drugega kolena. Če žive še bratje in sestre, bodo dobili zapuščino po enakih delih, če pa bratje in sestre več ne žive, bo pripadla zapuščina njihovim otrokom in sicer tako, da se bo razdelila na enake dele po številu rodbin. Ako je n. pr. imel zapustnik dva brata in sta oba že umrla, od katerih pa je prvi zapustil dva otroka, drugi pa le enega, bosta prva dva dobila polovico zapuščine, edini otrok drugega brata pa drugo polovico. Oddaljenejši sorodniki so v tem primeru izključeni.

Dogovorjena in neizplačana mezda (Guštanj).

Vprašanje: Moja svakinja je služila v Zagrebu pri nekem bančnem ravnatelju, ki je pred meseci izgubil službo ter radi tega moji svakinji sporazumno z njo znižal plačo od prejšnjih Din 350 na Din 100 mesečno. Obljubil pa ji je, da ji bo po treh mesecih zopet pričel plačevati prvotno plačo, vendar obljube ni držal ter je moji svakinji službo odpovedal. Ali lahko zahteva razliko na mezdi?

Odgovor: Če more Vaša svakinja dokazati obljubo svojega bivšega delodajalca, ga lahko toži za plačilo razlike na mezdi. — Tožbo bo pa morala vložiti v Zagrebu pri sodišču dobrih ljudi, ki je tam pristojno za mezdne zadeve.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se
ŠPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom r. z. z o. z.
Maribor. Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevnih cenah.
JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.